

UZLUKSIZ TA'LIMNI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISH PRINSIPLARI

*Turan International University Gumanitar Fanlar va pedagogika fakulteti
Maktabgacha ta'lim SMT-22-FU guruh 4-kurs talabasi
Murodullayeva Hurshida Husniddin qizi*

Annotatsiya

Mazkur ilmiy maqolada uzluksiz ta'lim tizimining mohiyati, uni tashkil etish va rivojlantirishning asosiy prinsiplari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Uzluksiz ta'limning shaxs kamoloti, jamiyat taraqqiyoti va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashdagi o'rni yoritib beriladi. Shuningdek, uzluksiz ta'limni amalga oshirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar, innovatsion texnologiyalar va ta'lim bosqichlari o'rtasidagi uzviylik masalalariga e'tibor qaratiladi.

Kalit so'zlar: uzluksiz ta'lim, ta'lim tizimi, ta'lim prinsiplari, shaxs rivoji, kasbiy tayyorgarlik, innovatsion ta'lim.

Abstract

This scientific article analyzes the essence of the continuing education system, the main principles of its organization and development from a scientific and theoretical perspective. The role of continuing education in personal development, social development and training of competitive personnel is highlighted. Attention is also paid to the issues of modern pedagogical approaches, innovative technologies and continuity between educational stages in the implementation of continuing education.

Keywords: continuing education, educational system, principles of education, personal development, professional training, innovative education.

Kirish

Bugungi globallashuv va raqobat kuchayib borayotgan davrda ta'lim tizimiga bo'lgan talablar tubdan o'zgarimoqda. Jamiyat taraqqiyoti, ilm-fan va texnologiyalar rivoji uzluksiz ravishda bilim va ko'nikmalarni yangilab borishni taqozo etadi. Shu bois uzluksiz ta'lim tizimi zamonaviy ta'lim siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Uzluksiz ta'lim insonning butun hayoti davomida bilim olish, malakasini oshirish va kasbiy rivojlanishini ta'minlovchi yagona tizim sifatida namoyon bo'ladi.

Uzluksiz ta'limni tashkil etish va rivojlantirish prinsiplari ta'limning ustuvorligi, demokratlashuvi, insonparvarlashuvi, ijtimoiylashuvi, milliy yo'naltirilganligi, hamda ta'lim va tarbiyaning uzviy bog'liqligiga asoslanadi. Bu tamoyillar inson salohiyatini ochish, intellektual salohiyatni yuksaltirish va fundamental bilim olish sharoitlarini ta'minlashga qaratilgan.

Uzluksiz ta'lim - o'zaro mantiqiy izchillik asosida bog'langan hamda soddadan murakkabga qarab rivojlanib boruvchi va birbirini taqozo etuvchi bosqichlardan iborat yaxlit ta'lim tizimi. O'zbekiston Respublikasida kadrlar tayyorlash tizimining asosi, ta'lim sohasida davlat siyosatining asosiy tamoyillaridan biri. 1997-yil 29 avgustda qabul qilingan "Ta'lim to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonuni va Kadrlar tayyorlash milliy dasturida alohida tamoyil sifatida qayd etilgan.

Uzluksiz ta'lim tizimining bosqichlari

Uzluksiz ta'lim quyidagi asosiy bosqichlarni o'z ichiga oladi:

- maktabgacha ta'lim;
- umumiy o'rta ta'lim;
- o'rta maxsus va professional ta'lim;

- oliy ta'lim;
- oliy ta'limdan keyingi ta'lim;
- kadrlar malakasini oshirish va qayta tayyorlash. Har bir bosqich oldingi bosqichda egallangan bilim va ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Uzluksiz ta'lim tizimining asosiy rivojlanish prinsiplari quyidagilardan iborat:

- **Ta'limning ustuvorligi**: Ta'lim rivojlanishining birinchi darajali ahamiyati, bilim va yuqori intellekt nufuzini ta'minlash Vikipediya.
- **Demokratlashuv**: Ta'lim va tarbiya uslublarini tanlashda o'quv yurtlarining mustaqilligini kengaytirish, boshqaruvni davlat-jamiyat tizimiga o'tkazish.
- **Insonparvarlashuv**: Shaxs qobiliyatlarini ochish, ta'limga bo'lgan turli ehtiyojlarni qondirish, milliy va umumbashariy qadriyatlar uyg'unligini ta'minlash.
- **Ijtimoiylashuv**: Ta'lim oluvchilarda yuksak ma'naviyat, madaniyat va ijodiy fikrlashni shakllantirish.
- **Milliy yo'naltirilganlik**: Milliy tarix, urf-odatlar va madaniyatni saqlab qolish va boyitish, ta'limni milliy taraqqiyot omili sifatida ko'rish.
- **Uzluksizlik va izchillik**: Ta'lim jarayonining uzviy bog'liqligi, bilim olishning fundamental va maxsus darajalarda izchil davom etishi.
- **Iqtidorlilarni qo'llab-quvvatlash**: Iqtidorli yoshlarni aniqlash va ularga ta'limning eng yuqori darajasida bilim olishlari uchun shart-sharoitlar yaratish.

Uzluksiz ta'limning faoliyat ko'rsatish prinsiplari quyidagilardan iborat:

- ta'limning ustuvorligi uning rivojlanishining birinchi darajali ahamiyatga ega ekanligi, bilim, ta'lim va yuksak intellektning nufuzi;

- ta'limning demokratlashuvi ta'lim va tarbiya uslublarini tanlashda o'quv yurtlari mustaqilligining kengayishi, ta'limni boshqarishning davlat-jamiyat tizimiga o'tilishi;
- ta'limning insonparvarlashuvi inson qobiliyatlarining ochilishi va uning ta'limga nisbatan bo'lgan turli-tuman ehtiyojlarining qondirilishi, milliy va umumbashariy qadriyatlar ustuvorligining ta'minlanishi, inson, jamiyat va atrof-muhit o'zaro munosabatlarining uyg'unlashuvi;
- ta'limning ijtimoiylashuvi ta'lim oluvchilarda estetik boy dunyoqarashni hosil qilish, ularda yuksak ma'naviyat, madaniyat va ijodiy fikrlashni shakllantirish;
- ta'limning milliy yo'naltirilganligi ta'limning milliy tarix, xalq an'analari va urf-odatlar bilan o'zviy uyg'unligi, O'zbekiston xalqlarining madaniyatini saqlab qolish va boyitish, ta'limni milliy taraqqiyotning o'ta muhim omili sifatida e'tirof etish, boshqa xalqlarning tarixi va madaniyatini hurmatlash;
- ta'lim va tarbiyaning o'zviy bog'liqligi, bu jarayonning har tomonlama kamol topgan insonni shakllantirishga yo'naltirilganligi;
- iqtidorli yoshlarni aniqlash, ularga ta'limning eng yuqori darajasida, izchil ravishda fundamental va maxsus bilim olishlari uchun shart-sharoitlar yaratish.

Uzluksiz ta'limning faoliyat ko'rsatish tamoyillari kuyidagilardan iborat:

- ❖ ta'limning ustuvorligi — uning rivojlanishining 1darajali ahamiyatga ega ekanligi, bilim, ta'lim va yuksak intellektning nufuzi;
- ❖ ta'limning demokratlashuvi — ta'lim va tarbiya uslublarini tanlashda o'quv yurtlari mustaqilligining kengayishi, ta'limni boshqarishning davlatjamiyat tizimiga o'tilishi;
- ❖ ta'limning insonparvarlashuvi — inson krbiliyatlarining ochilishi va uning ta'limga bo'lgan turlituman ehtiyojlarining qondirilishi, milliy va umumbashariy qadriyatlar ustuvorligining ta'minlanishi, inson, jamiyat va atrof-muhit o'zaro munosabatlarining uyg'unlashuvi;

- ❖ ta'limning ijtimoiylashuvi — ta'lim oluvchilarda estetik boy dunyoqarashni hosil qilish, ularda yuksak ma'naviyat, madaniyat va ijodiy fikrlashni shakllantirish;
- ❖ ta'limning milliy yo'naltirilganligi — ta'limning milliy tarix, xalq an'analari va urfodatlari bilan uzviy uyg'unligi, O'zbekiston xalklarining madaniyatini saqlab qolish va boyitish, ta'limni milliy taraqqiyotning o'ta muhim omili sifatida e'tirof etish, boshqa xalklarning tarixi va madaniyatini hurmatlash; ta'lim va tarbiyaning uzviy bog'likligi, bu jarayonning qar tomonlama kamol topgan insonni shakllantirishga yo'naltirilganligi; iqtidorli yoshlarni aniqlash, ularga ta'limning eng yuqori darajasida, izchil ravishda fundamental va maxsus bilim olishlari uchun shartsharoitlar yaratish.

Xulosa

Uzluksiz ta'limni tashkil etish va rivojlantirish jamiyatning barqaror taraqqiyotini ta'minlovchi muhim omillardan biridir. Ta'limning izchilligi, uzviyligi va moslashuvchanligi shaxsning har tomonlama kamol topishiga xizmat qiladi. Zamonaviy pedagogik va innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etilgan uzluksiz ta'lim tizimi raqobatbardosh, malakali va ijodkor kadrlar tayyorlash imkonini beradi. Shu sababli uzluksiz ta'limni rivojlantirish davlat ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolaveradi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. 2019 yil 29 apreldagi PF5712-son "Xalq ta'limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida"gi farmon.
2. 2020 yil 6 noyabrdagi PF-6108-son "O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish choratadbirlari to'g'risida"gi farmon.

3. Ilmiy-nazariy va metodik jurnal. ISSN 2992-9024 (online) 2024, №4 (1)
4. <https://uniwork.buxdu.uz/>
5. <https://kun.uz/>
6. <https://lex.uz/>